

Perspectives Discursives en la Recerca Social

Codi: 42597

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313402 Recerca i Intervenció Psicosocial	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Juan Pujol Tarres

Correu electrònic: joan.pujol@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Joel Feliu Samuel Lajeunesse

Luz Maria Martinez Martinez

Jesús Rojas Arredondo

Maria Beatriz San Roman Sobrino

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

- Identificar les principals tècniques que fonamenten el llenguatge i el discurs com a forma d'accés a la realitat social.
- Justificar metodològicament l'elecció d'una determinada tècnica d'investigació.
- Conèixer i aplicar els criteris de rigor metodològic en la investigació qualitativa.
- Familiaritzar-se amb la pràctica de la investigació qualitativa.
- Reconèixer les possibilitats i límits de les diferents tècniques d'investigació.

Competències

- Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, d'una manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones

- Establir objectius operatius fonamentals, rellevants teòricament i socialment, que tinguin en compte la complexitat de la realitat psicosocial
- Orientar teòricament la definició dels objectius, el disseny i l'anàlisi en la comprensió dels fenòmens psicosocials
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
- Seleccionar i aplicar les tècniques necessàries per a la recollida, l'anàlisi i la presentació de material empíric de caràcter qualitatiu

Resultats d'aprenentatge

1. Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, d'una manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
2. Descriure les perspectives discursives i narratives i la importància que tenen per a l'estudi d'un problema de recerca concret
3. Elaborar un pla de recerca viable a partir d'una pregunta d'investigació i dels objectius establerts
4. Precisar i valorar els objectius operatius d'un pla de recerca des de l'òptica discursiva, d'acord amb una pregunta d'investigació
5. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
6. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit

Continguts

- Criteris per a l'avaluació dels mètodes qualitius
- Anàlisi temàtic
- Obtenció de dades qualitatives mitjançant entrevistes
- Recollint Històries de Vida
- Organització Narrativa del Discurs
- Derives en la Investigació Social
- Escriptura Etnogràfica
- Credibilitat en la Investigació Qualitativa

Metodologia

Metodologia docent

Activitats Dirigides:

- Presentació de continguts
- Presentació i anàlisi de lectures teòriques
- Discussions en grup
- Presentació d'exercicis d'investigació
- Elaboració de continguts en funció d'interessos propis de recerca

Activitats Supervisades:

- Tutorials d'orientació en la definició del fenomen a estudiar i el treball empíric a realitzar
- Activitats al campus virtual de:
 - Recerca de material bibliogràfic addicional
 - Exemplificació dels temes en diferents tipus d'investigació
 - Discussió i articulació de diferents perspectives metodològiques

Activitats d'aprenentatge autònom

- Recollida i sistematització de material bibliogràfic
- Anàlisi i reflexió de les lectures
- Integració teòrica i metodològica
- Desenvolupament d'una proposta d'investigació

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral i Discussions Grupals	30	1,2	1, 2, 5, 6
Exposicions Orals	20	0,8	1, 2, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Discussions Virtuals	12	0,48	1, 2, 5, 6
Tipus: Autònomes			
El·laborar un Projecte d'Investigació	80	3,2	3, 4, 6

Avaluació

Evidències d'Aprenentatge

- EV1. Projecte d'investigació. Presentació d'un projecte d'investigació escrit on es valora la justificació metodològica i implementació tècnica de metodologies discursives.
- EV2. Presentació Oral. Presentació en grup de l'aplicació d'una tècnica discursiva valorant els punts forts i febles de la tècnica utilitzada.
- EV3. Informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM. Informe sobre l'aplicació del mòdul al procés del TFM, corregit pel tutor/a de l'estudiant seguint les directrius de qui coordina el mòdul.
- EV4. Contribució al Campus Virtual. Valoració del contingut i la forma de les contribucions realitzades al campus virtual.

En cas que l'estudiant opti per l'avaluació única, les evidències d'aprenentatge són les mateixes. En el cas de l'Ev4 (contribucions al campus virtual) es poden realitzar al llarg del curs o just abans de la presentació de les evidències de l'avaluació continuada.

Qualificació:

- Mòdul superat: El mòdul es considerarà superat si l'estudiant obté una nota mitjana superior a 5 en el conjunt de les proves d'avaluació.

- **Avaluable:** Es considerarà Avaluable l'estudiant que hagi presentat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior 40% del total del mòdul.
- **No avaluable:** Es considerarà No avaluable el fet que encara que l'estudiant hagi presentat varies proves el pes total en relació amb el conjunt del mòdul sigui inferior al 40%.
- **Reavaluació:** No hi ha reavaluació

Pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia:

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1. Projecte d'Investigació	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 6
EV2. Presentació Oral	20%	4	0,16	1, 2, 4, 5, 6
EV3. Informe d'aprenentatge del mòdul pel TFM	20%	0	0	3, 4, 5, 6
EV4. Contribució al Campus Virtual	10%	4	0,16	1, 2, 6

Bibliografia

- Agar, M. (1996). *The professional stranger: An informal introduction to ethnography* (2nd ed). Academic Press.
- Ardèvol, E., Bertrán, M., Callén, B., & Pérez, C. (2003). Etnografía virtualizada: La observación participante y la entrevista semiestructurada en línea. *Athenea Digital. Revista de Pensamiento e Investigación Social*, 3. <http://www.redalyc.org/resumen.oa?id=53700305>
- Arias Valencia, M. M., & Giraldo Mora, C. V. (2011). El rigor científico en la investigación cualitativa. *Investigación y Educación en Enfermería*, 29(3). <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=105222406020>
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: An analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research*, 1 (3), 385-405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- Becker, H. S., & Richards, P. (2011). *Manual de escritura para científicos sociales: Cómo empezar y terminar una tesis, un libro o un artículo*. Siglo Veintiuno Editores Argentina.
- Biglia, B., & Bonet-Martí, J. (2009). La construcción de narrativas como método de investigación psico-social. Prácticas de escritura compartida. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 10 (1). <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1225>
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development*. Sage Publications.
- Bradford, N. J., Rider, G. N., Catalpa, J. M., Morrow, Q. J., Berg, D. R., Spencer, K. G., & McGuire, J. K. (2019). Creating gender: A thematic analysis of genderqueer narratives. *International Journal of Transgenderism*, 20(2-3), 155-168. <https://doi.org/10.1080/15532739.2018.1474516>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Calderón, C. (2002). Criterios de calidad en la Investigación Cualitativa en Salud (ICS): Apuntes para un debate necesario. *Revista Española de Salud Pública*, 76(5), 473-482.
- Capella, C. (2013). Una propuesta para el estudio de la identidad con aportes del análisis narrativo. *Psicoperspectivas*, 13(2), 117-128.
- Cardona, I. P., Arredondo, J. R., & Elias, P. V. i. (2012). La deriva: Una técnica de investigación psicosocial acorde con la ciudad contemporánea. *Boletín de Antropología Universidad de Antioquia*, 27(44), 144-163.
- Coffey, A., & Atkinson, P. (2005). *Encontrar El Sentido a Los Datos Cualitativos: Estrategias Complementarias De Investigación*. Universidad de Alicante.
- Denzin, N. K. (2002). Social Work in the Seventh Moment. *Qualitative Social Work*, 1(1), 25-38. <https://doi.org/10.1177/147332500200100102>

- Echeverría, G., & Martín Maturana, J. (2015). Análisis crítico del discurso de políticas públicas en diversidad sexual en Chile. *Universitas Psychologica*, 14(4), 1485-1498. <https://doi.org/10.11144/Javeriana.up14-4.acdp>
- El Hussein, M., Jakubec, S., & Osuji, J. (2015). Assessing the FACTS: A Mnemonic for Teaching and Learning the Rapid Assessment of Rigor in Qualitative Research Studies. *The Qualitative Report*, 20(8), 1182-1184.
- Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (1995). *Writing Ethnographic Fieldnotes*. The University of Chicago Press.
- Fairclough, N. (2012). *Critical discourse analysis*. 36.
- Fardella Cisternas, C., Sisto Campos, V., & Jiménez Vargas, F. (2016). Nosotros los académicos. Narrativas identitarias y autodefinición en la universidad actual. *Universitas Psychologica*, 14(5), 1625. <https://doi.org/10.11144/Javeriana.upsy14-5.nani>
- Frank, A. W. (2012). Practicing dialogical narrative analysis. En *Varieties of narrative analysis* (pp. 33-52). SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781506335117.n3>
- Gandarias Goikoetxea, I. (2014). Tensiones y distensiones en torno a las relaciones de poder en investigaciones feministas con Producciones Narrativas. *Quaderns de Psicologia*, 16(1), 127-140. <https://doi.org/10.5565/rev/qpsicologia.1210>
- García Fernández, N., & Montenegro Martínez, M. (2014). Re/pensar las Producciones Narrativas como propuesta metodológica feminista: Experiencias de investigación en torno al amor romántico. *Athenea Digital. Revista de pensamiento e investigación social*, 14(4), 63-88. <https://doi.org/10.5565/rev/athenea.1361>
- Gaytán, M. S. (2008). From Sombreros to Sincronizadas: Authenticity, Ethnicity, and the Mexican Restaurant Industry. *Journal of Contemporary Ethnography*, 37(3), 314-341. <https://doi.org/10.1177/0891241607309621>
- Goodall, H. L. (2000). *Writing the New Ethnography*. Altamira Press.
- Grau Rebollo, J., Escribano Castaño, P., Valenzuela-García, H., & Lubbers, M. J. (2019). Charities as symbolic families: Ethnographic evidence from Spain. *Journal of Organizational Ethnography*, 8(1), 25-41. <https://doi.org/10.1108/JOE-03-2018-0012>
- Hidalgo Tenorio, E. (2011). Critical Discourse Analysis, An overview. *Nordic Journal of English Studies*, 10(1), 183. <https://doi.org/10.35360/njes.247>
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (2012). *Varieties of Narrative Analysis*. SAGE Publications. <http://srmo.sagepub.com/view/varieties-of-narrative-analysis/SAGE.xml>
- Kaufman, P. (2013). Scribo Ergo Cogito: Reflexivity through Writing. *Teaching Sociology*, 41(1), 70-81.
- Kaufmann, J.-C., & Singly, F. de. (2011). *L'entretien compréhensif*. Colin.
- King, N. (2004). Using Templates in the Thematic Analysis of Text. En C. Cassell (Ed.), *Essential guide to qualitative methods in organizational research* (pp. 256-270). SAGE Publications.
- Levitt, H. M. (2019). *Reporting qualitative research in psychology: How to meet APA style journal article reporting standards*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000121-000>
- Levitt, H. M., Motulsky, S. L., Wertz, F. J., Morrow, S. L., & Ponterotto, J. G. (2017). Recommendations for designing and reviewing qualitative research in psychology: Promoting methodological integrity. *Qualitative Psychology*, 4(1), 2-22. <https://doi.org/10.1037/qup0000082>
- Lewis, J. A. (2009). Redefining Qualitative Methods: Believability in the Fifth Moment. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(2), 1-14.
- Locke, D. (1997). *La ciencia como escritura* (A. Méndez Rubio, Trad.). Cátedra.
- Martínez-Guzmán, A., & Montenegro, M. (2010). Narrativas en torno al Trastorno de Identidad Sexual. De la multiplicidad transgénero a la producción de trans-conocimientos. *Prisma Social*, 4, 1-44.
- Martín-i-Gómez, A., & Pujol Tarrés, J. (2013). Desglosando la transformación epistemológica: Una exploración en narrativas constitutivas de disidencia social. *Athenea Digital. Revista de pensamiento e investigación social*, 13(2), 103-120. <https://doi.org/10.5565/rev/athenead/v13n2.1028>
- McLellan, E., MacQueen, K. M., & Neidig, J. L. (2003). Beyond the Qualitative Interview: Data Preparation and Transcription. *Field Methods*, 15(1), 63-84. <https://doi.org/10.1177/1525822X02239573>
- Mendía Azkue, I., Luxán, M., Legarreta, M., Guzmán, G., Zirion, I., & Azpiazu Carballo, J. (Eds.). (2015). *Otras formas de (re) conocer. Reflexiones, herramientas y aplicaciones desde la investigación feminista*. Hegoa. <http://publicaciones.hegoa.ehu.es/publications/329>
- Moen, T. (2008). Reflections on the Narrative Research Approach. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(4), 56-69.
- Noreña, A. L., Alcaraz-Moreno, N., Rojas, J. G., & Rebolledo-Malpica, D. (2012). Aplicabilidad de los criterios de rigor y éticos en la investigación cualitativa. *Aquichán*, 12(3), 263-274. <http://www.scielo.org.co/pdf/aqui/v12n3/v12n3a06.pdf>

- Ochoa, M. P., Navarro, P. R., & Navarro, S. R. (2015). ¿Cómo diagnosticar a un niño? Diagnóstico del Trastorno de Déficit Atencional con Hiperactividad desde una perspectiva discursiva crítica. *Athenea Digital. Revista de pensamiento e investigación social*, 15(1), 91-110. <https://doi.org/10.5565/rev/athenea.1304>
- Olmos Alcaraz, A. (2015). Análisis crítico de discurso y etnografía: Una propuesta metodológica para el estudio de la alteridad con poblaciones migrantes. *Empiria. Revista de metodología de ciencias sociales*, 32, 103-128. <https://doi.org/10.5944/empiria.32.2015.15311>
- Onwuegbuzie, A. J., Leech, N. L., & Collins, K. M. T. (2010). Innovative Data Collection Strategies in Qualitative Research. *Qualitative Report*, 15(3), 696-726.
- Ozonas, L., & Perez, A. (2004). La entrevista semiestructurada. Notas sobre una práctica metodológica desde una perspectiva de género. *La Aljaba*, 9(05), 198-203.
- Rennels, T. R., & Purnell, D. F. (2017). Accomplishing Place in Public Space: Autoethnographic Accounts of Homelessness. *Journal of Contemporary Ethnography*, 46(4), 490-513. <https://doi.org/10.1177/0891241615619990>
- Reynoso, C. (1991). *El surgimiento de la antropología posmoderna*. Gedisa.
- Saldaña, J. (2009). *The coding manual*. SAGE.
- Schöngut Grollmus, N., & Pujol Tarrés, J. (2015). Stories about Methodology: Diffracting Narrative Research Experiences. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 16(2). <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/2207>
- Silvia, P. J. (2007). *How to write a lot: A practical guide to productive academic writing* (1st ed). American Psychological Association.
- Taylor, C., & Gibbs, Graham R. (2010). *Online QDA - Preparing data*. Online QDA. http://onlineqda.hud.ac.uk/Intro_QDA/preparing_data.php
- van Dijk, T. A. (2016). Estudios Críticos del Discurso: Un enfoque sociocognitivo. *Discurso & Sociedad*, 1, 137-162.
- van Dijk, T. A. (2017). Análisis Crítico del Discurso. *Revista Austral de Ciencias Sociales*, 30, 203-222.
- Van Maanen, J. (2011). *Tales of the field: On writing ethnography* (2nd ed). University of Chicago Press.
- Vargas-Jiménez, I. (2012). LA ENTREVISTA EN LA INVESTIGACIÓN CUALITATIVA: NUEVAS TENDENCIAS Y RETOS. THE INTERVIEW IN THE QUALITATIVE RESEARCH: TRENDS AND CHALLENGERS. *Revista Electrónica Calidad en la Educación Superior*, 3(1), 119-139. <https://doi.org/10.22458/caes.v3i1.436>
- Verdaguer, M. (2019). Mothering cancer: Maternal subjectivity and the status of the fetus in a case of cervical ectopic pregnancy. *Women's Studies International Forum*, 74, 27-34. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2019.02.008>
- Weiss, R. S. (1995). *Learning from strangers: The art and method of qualitative interview studies* (1. paperback ed). Free Press.
- Wigginton, B., & Lafrance, M. N. (2019). Learning critical feminist research: A brief introduction to feminist epistemologies and methodologies. *Feminism & Psychology*, 0959353519866058. <https://doi.org/10.1177/0959353519866058>
- Wolcott, H. F. (2008). *Ethnography: A way of seeing* (2nd ed). Altamira Press.

Programari

L'article 169 dels estatuts de la UAB assenyalen que la docència a la Universitat es desenvolupa en un marc de convivència i solidaritat fonamentat en els principis i valors d'una societat oberta i democràtica. És per aquest motiu que, tot i que no hi ha un programari obligatori, recomanem utilitzar programari lliure.